Hukuk Bölümü 2007/375 E. , 2008/19 K.

- 3213 SAYILI MADEN KANUNU VE MADEN KANUNUNUN I(A) GRUBU MADENLERI İLE İLGILI UYGULAMA YÖNETMELIĞI HK
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : E.K. Tur.Pet.İnş.Nak.Hayv.ve Tic.Ltd.Şti

Adına Yetkilisi M.G.

Vekili : Av.M.H.B.

Davalı : 1-Kırıkkale Valiliği

2-İl Özel İdare Başkanlığı

O L A Y : 3213 sayılı Maden Kanunu ve Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesi uyarınca, ruhsat alanı dışından malzeme aldığından bahisle 4.8.2006 tarih ve 3271 sayılı Valilik olurlu işlemle davacı şirket adına idari para cezası kesilmiş ve 7.8.2006 tarih ve 3308 sayılı yazı ile işlem tebliğ edilmiştir.

Davacı vekili, söz konusu para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KIRIKKALE 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 30.3.2007 gün ve Değ.İş No:2006/880, Değ.İş K. No : 2006/880 sayı ile, Kırıkkale Valiliği İI Özel İdaresi'nin 7.8.2006 tarih ve 71-1/05-3308 seri nolu sayılı, 7.8.2006 tarihli İdari Para Cezasının kaldırılmasının talep edildiği; itiraz konusunun 5177 Sayılı Yasanın (1A) Grubu Madenler ile Uygulama Yönetmeliğinin 18'inci maddesi uyarınca verilen İdari Para Cezası olduğu; 5302 Sayılı İl Özel İdare Yasanının 16 ve 17'inci maddelerince oluşturulan komisyon raporu uyarınca ceza verilmesinin, aynı yasanın 55. ve 56. maddelerinde düzenlendiği, devamı maddelerinde ise itiraz hükümlerine yer verilmiş olduğu; 5302 Sayılı Yasaya göre verilen ceza kararlarına ilişkin 59'uncu maddede, müracaatların idari yargı mercilerine yapılacağının düzenlendiği; Kabahatler Yasasının 3'üncü maddesinin 5560 sayılı yasa ile değiştirilmiş olduğu,
buna göre İdari Yaptırım Kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanabileceğinden; 5302 sayılı yasanın 59'uncu maddesinde özel düzenleme olduğuna göre, itiraz hakkında mahkemelerinin görevsiz olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KIRIKKALE İDARE MAHKEMESİ; 31.5.2007 gün ve E:2007/611 sayı ile, Maden Kanununun I(A) Grubu Madenler İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesi uyarınca 4.8.2006 ve 07.08.2006 tarihli işlemler ile uygulanan 16.822 YTL idari para cezasının iptali istemiyle açılan davada; 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 5177 sayılı Kanun'la değişik 2.maddesinde, I. Grup madenler arasında (a) inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakılların da sayılmış; 7.maddesinde madencilik faaliyetlerinde üretim ve sevkiyatın usulü ile ruhsatsız ve izinsiz üretim ve sevkiyat halinde uygulanacak idari para cezaları düzenlenmiş; Maden Kanunu'nda değişiklik yapan 26.5.2004 tarih ve 5177 sayılı Kanun'un Geçici 8.maddesi uyarınca yürürlüğe giren Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesinde, I(a) Grubu ruhsat alanının sınırında yapılan üretimin, saha sınırı dışına taştığının tespiti halinde, ruhsat alanı dışında üretilen madene mülki idare amirlerince el konulacağı; bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanacağı hükme bağlanmış ancak, bahsi geçen mevzuatta, uygulanan idari para cezalarına karşı gidilecek yargı yolunun belirtilmemiş olduğu; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Tanım" başlıklı 2. maddesinde, Kabahat deyiminin; Kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık olarak tanımlandığı, "Fiil'den hareketle bir tanımlama yerine "fiil"e uygulanacak idari yaptırıma dayalı bir tanımlamaya yer verilmiş olduğu; idari yaptırımların neler olduğunun da Kanunun 16. maddesinde sayıldığı ve idari para cezası ile idari tedbirlerden ibaret olduğunun belirtildiği, buna göre; eğer bir kanunda tanımlanmış bir fiil, yine o kanunda belirtilen esas ve usuller uygulanarak, yetkilendirilmiş idari kurul, makam veya kamu görevlisi tarafından verilecek bir "para cezası" yaptırımına bağlanmış ise o fiilin Kabahatler Kanunu açısından bir "kabahat" olarak kabul edilmiş olduğu; "Genel Hükümler" başlıklı birinci kısım ve özel hükümleri içeren "Çeşitli Kabahatler" başlıklı ikinci kısım olmak üzere iki kısımdan oluşan Kabahatler Kanunu'nun, özel hükümlerinde çeşitli kabahatlere yer verilmiş olmakla birlikte, 6.12.2006 tarihli 5560 sayılı Yasa ile değişik 3.maddesinde, bu kanunun (a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, (b) Diğer genel hükümlerinin, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağının açıkça belirtildiği; diğer kanunlardaki kabahatlerin neler olduğunun da 2. maddede yer alan kabahat tanımında saklı olduğu, kanunlarda idarece verilen para cezası veya idarece uygulanan bir idari tedbire bağlanan fiilin, Kabahatler Kanunu açısından artık bir kabahat sayıldığı ve bu fiiller için Kabahatler Kanunu'nun kurallarının uygulanması gerekeceği; Kabahatler Kanununun başvuru yolunu düzenleyen 27. maddenin birinci fıkrasında, "idari para cezası"na ve "mülkiyetin kamuya geçirilmesi"ne ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde Sulh Ceza Mahkemesine başvurulabileceği, bir duraksamaya yer vermeyecek açıklıkta kurala bağlandığına göre; artık idari para cezalarına karşı açılacak davalarda diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, görevli yargı yerinin adli yargı yeri olduğu; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinde, "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin erteler. Mahkemenin gerekçeli kararı, dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilir." hükmünün getirildiği; dosyanın incelenmesinden, davacı şirketin, ruhsat alanı dışından malzeme aldığından bahisle 3213 sayılı Maden Kanunu ve Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesi uyarınca verilen para cezasının kaldırılması istemiyle Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan davada verilen 30.3.2007 tarih ve D.İ.No:2006/880, D.İ.K.No:2006/880 "Görevsizlik" kararı üzerine bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı; bu durumda, yukarıda yer alan hükümler uyarınca verilen cezanın iptali istemiyle açılan davalarda idare mahkemeleri

görevli olmayıp, anılan 5326 sayılı Yasa'nın 3. ve 27.maddeleri uyarınca Sulh Ceza Mahkemeleri görevli olduğundan; Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30.3.2007 gün ve D.İ.K.No:2006/880 sayılı "Görevsizlik" kararı üzerine açılan bu davada görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine ve karar alınana kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine, karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 04.02.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşılmakla, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine, oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 Sayılı Maden Kanunu ve Kanundaki I (a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan, Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 1.maddesinde, Kanun'un amacı; madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi olarak belirlenmiş; 5177 sayılı Kanun'la değişik 2. maddesinde, inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakıl 1(a) grubu madenler arasında sayılmış; 7.maddesinde madencilik faaliyetlerinde izinler düzenlenmiş, Yasanın,"Üretim ve Sevkiyat" başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen maddenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülki idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idari para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülki idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Yasadaki I (a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan Uygulama Yönetmeliği'nin 19.maddesinde, "I (a) Grubu ruhsat alanının sınırında yapılan üretimin saha sınırı dışına taştığının tespiti halinde, ruhsat alanı dışında üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır.

Bu fiilin başka birine ait ruhsatlı alan içinde işlenmesi durumunda sahasında üretim yapılan ruhsat sahibi fiili işleyen ruhsat sahibinden kâr kaybı talebinde bulunabilir." denilmiştir.

Olayda, idari para cezasının iptali istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, bu cezaya karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile sulh ceza mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kırıkkale İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 30.3.2007 gün ve Değ.İş No:2006/880, Değ.İş K. No : 2006/880 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 04.02.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.